

Si els pobres votessin...

Sergi Picazo

En José Manuel té 65 anys, obrer qualificat i veí de Nou Barris. Sempre ha votat el mateix partit, impertèrrit, des de 1977, i ha votat en totes les eleccions. Aquesta és una de les nostres últimes converses.

- A qui votaràs a les municipals?, li pregunto: "A Izquierda Unida, com sempre".
- Ja, però, saps que IU no es presenta així a Catalunya. "Sí, home, sí, ja ho sé. Són els que es diuen Iniciativa".
- Però és que ara tampoc es diuen així... Ara votaries Barcelona en Comú, no? "Ostres, doncs, no m'agrada gens el nom. Jo votaré Iniciativa, com sempre".
- Sí, bueno, no, però... és que ara van junts, i el nom és Barcelona en Comú. "Doncs, vaja lio, sort que m'ho has dit".

En José Manuel no és cap intel·lectual d'esquerres lector de Le Monde Diplomatique, però li agrada estar al dia de tot el que passa. Mira els telenotícies d'Antena 3, fulleja diaris per internet i s'entreté amb el Marca. És del Real Madrid. Sempre s'ha considerat d'esquerres i, fins i tot, comunista. Tot i que si li menciones la Unió Soviètica, respon que "ni parlar-ne" i que "ni boig" i que "allò era una dictadura". Beu Estrella Damm i fumava Ducados. Li agraden els Beatles i els Rolling. Va a la biblioteca del barri a llegir La Catedral del Mar, **Vázquez Montalbán** o **García Márquez**. Un dels que més li va trempar és 'L'Atles furtiu' de l'ara candidat d'ERC **Alfred Bosch**. Parla només castellà. Va venir amagat en una maleta al Transmiserià amb dos anys i s'estima Catalunya com el que més. Però el seu imaginari col·lectiu és, sobretot, espanyol. Ha currat tota la vida. Ara porta un temps jubilat i els calls de les mans li van desapareixent.

La setmana passada vaig parlar amb el José Manuel i em va dir que, al final, no aniria a votar.

- Però... per què?
- Haig d'anar el cap de setmana a regar l'hort, que si no s'assecarà tot.
- Però, José Manuel, a veure, l'hort és important, però les eleccions més! Que sàpigues que guanyarà Trias...
- Sí, bueno, i la meva vida seguirà igual. Fotut i cobrant la merda de pensió.

Hi ha molts José Manuel als barris de totes les perifèries de Catalunya. Des dels barris working class de Tarragona fins a les antigues colònies mineres de Sallent o de Manresa. Sortint per Nou Barris, pujant per Santa Coloma, girant per Badia, Sabadell i Terrassa, navegant per la Conca d'Òdena als afores d'Igualada per acabar a alguns barris del Baix Llobregat. **Una Catalunya sovint invisible a les tertúlies de Rac1 i a les sèries de TV3. No surten mai a la nova sèrie Cites, però i tant que s'enamoren. Són gent normal, treballadora i digna.** Alguns fins i tot s'han fet indepes gràcies a la feina de Súmate. Però... no compten! No compten per a gairebé ningú. Els partits espanyolistes volen captar-los amb el discurs de la por quan aquesta gent va ser la primera que va lluitar per la immersió lingüística a les escoles. Els partits sobiranistes hi aterren amb superioritat amb el discurs de que "Espanya ens roba" quan la majoria d'aquesta gent pensa, sent i s'emociona lògicament 'en espanyol'. Els partits d'esquerres van deixar un dia de no sé quin any de representar-

los perquè es passaven massa temps entre els passadissos del poder... i ells van deixar de ser d'esquerres perquè un dia van entrar a un supermercat a comprar una barra de pa i s'hi van quedar. Ho explicava molt millor que jo l'escriptor, **Javier Pérez Andujar**, cronista de les periferies de la Internacional dels Blocs, en [aquesta entrevista a CRÍTIC](#).

Però... la raó principal per la qual no compten en política, en televisió, en la cultura, ni en res!, és perquè la **majoria d'ells no votarà en aquestes eleccions municipals**. De fet, la majoria no voten mai.

Els pobres no voten, els rics voten en massa

L'abstenció als barris obrers i més castigats per la crisi és dos cops més alta que als barris rics i burgesos de Barcelona. Ho diuen les dades: a les últimes municipals, només el 39% dels veïns del barri de la Marina-Zona Franca van anar a votar; i en canvi, el 82% dels veïns de Tres Torres, a Sarrià, van disposar el vot. Dit al revés. El 70%, 7 de cada 10, veïns de la Zona Franca no aniran el diumenge a votar. I en canvi, només un 18% dels veïns de Tres Torres s'abstindran. Les Tres Torres és el segon barri amb la renda familiar més alta de Barcelona després de Pedralbes, amb una renda estimada que és el doble de la del conjunt de Barcelona. [La Marina és un dels barris amb renda més baixa junt amb Trinitat Nova, Ciutat Meridiana i Torre Baró](#). "La condició social determina la consciència", diuen que diu **Marx**

És un fet estudiat mundialment. **Barack Obama** ha defensat públicament que la millor manera de contrarestar la creixent influència dels donants rics és obligar per llei a votar a tothom. ["Si votés tothom, canviaria radicalment el mapa polític del país"](#). El president dels Estats Units argumenta que "les persones que tendeixen a no votar són joves, són els que tenen ingressos més baixos, pertanyen a col·lectius d'immigrants i a les minories, i per alguna raó se'ls intenta mantenir allunyats de les urnes".

Un estudi del Centre d'Estudis d'Opinió, de la Generalitat de Catalunya, concloïa que **la classe baixa és la que més s'absté: el 57,5% creu que no serveix per a res anar a votar**. Per contra, la classe alta és la més participativa: el 68% creu en el deure cívic de concórrer a les eleccions. Les classes mitjanes situaven al mig. En les últimes eleccions al Parlament, de les 5.019 seccions censals en què està dividida Catalunya, **la que va registrar més participació va ser la secció 7 del centre de Sant Cugat del Vallès**, on van votar 645 dels 676 veïns inscrits al cens (el 95%). Pel contrari, **una secció del barri de San Cosme del Prat de Llobregat és la que va patir l'abstenció més elevada**, on van participar només 144 dels 834 electors, un 17%. Ho explicava el **polítològ Jordi Muñoz** en una reveladora [anàlisi publicada al diari Ara](#). La seva primera conclusió bàsica és que "els barris de nivell socioeconòmic més elevat tendeixen a tenir uns graus de participació electoral molt més alts, mentre que les zones on hi viu la població amb rendes més baixes són les més abstencionistes". I la seva segona conclusió és que "les conseqüències d'aquestes desigualtats poden ser perverses: un alcalde interessat a guanyar les pròximes eleccions, quan decideixi si assignar un determinat servei o fer una millora a les Tres Torres o a Torre Baró, potser tindrà en compte que la proporció de veïns que participen a les eleccions al primer barri és més del doble que al segon".

I per què carai no voten?

La gent no és tonta. Si no va a votar i prefereix anar a la platja, al futbol, cuidar de la família, ha de

currar o prefereix quedar-se a casa tirat al sofà després d'una setmana treballant mil hores és per alguna cosa. **No li atrauen els partits, passa de la política, està cansada**, creu que tots són uns lladres, no vol saber-ne res, està decebuda, creu que un vot no canvia res, no té informació suficient i prefereix abstenir-se, no creuen en les institucions o no els convenç cap dels partits que es presenten. Poden ser mil raons. Què sé jo!

El company Hibai Arbide ho resumeix en un tuit de 140 caràcters:

https://twitter.com/Hibai_/status/601685965200039936

Però, això pot canviar? Què i com podria canviar-ho? L'abstenció afecta, com hem vist, als barris obrers i amb rendes més baixes. Quan aquests barris han tingut participacions més altes, els més votats han estat els partits d'esquerres. L'abstenció més baixa de la història a Catalunya va ser a les eleccions del 1977 i del 1982. No arribava ni al 18% de mitjana! L'abstenció més alta de la història es va produir a les eleccions europees del 2009 o al referèndum sobre la Constitució Europea de 2005 amb percentatges superiors al 60%. Hi ha dos motius principals per entendre les ganes de votar a finals dels 70 i principis dels 80: era el retorn de la democràcia després de 40 anys de dictadura i les esquerres tenien possibilitats de guanyar les eleccions. El primer motiu no es podrà tornar a repetir, per sort; però el segon motiu, sí podria repetir-se. **Una hipòtesi que no puc demostrar encara és que si l'esquerra recuperés la il·lusió i tornés al que un dia van ser els seus barris, la participació tornaria a créixer.** Us recomano llegir el toc d'atenció a les esquerres escrit per la periodista de l'Hospi [Montse Santolino en un articulàs a CRÍTIC](#).

Un **cas simbòlic, demostratiu de com són i què voten els barris, és el districte de Barcelona de Nou Barris**. Des de l'any 1999, l'any de la primera victòria de Pasqual Maragall en unes eleccions catalanes, fins a les últimes eleccions europees. Els partit hegemònic era el PSC -i fa trenta anys el PSUC-, tot i que el PP, CiU i, en menor mesura, ERC i ICV-EUiA han anat fent forat en els últims anys. Mireu aquest gràfic:

El PSC i el PSUC, ara ICV-EUiA, van guanyar entre finals dels anys 70 i principis dels 80 a la majoria de barris de les principals ciutats de la Catalunya metropolitana. Als anys 90 el domini socialista en aquestes zones del cinturó roig va ser incontestable. Les classes populars esperaven un canvi real, una millora en les seves condicions de vida i somiaven en un futur pels seus fills. Algunes d'aquestes coses es van produir. Alguns, com l'antropòleg [Manuel Delgado](#), critiquen durament el Model Barcelona i els governs de PSC i ICV-EUiA a Barcelona. Jo, quan miro com era el barri del Carmel als anys 80 i com és ara, se m'atropellen els dubtes sobre aquesta esmena a la totalitat. Al **José Manuel** de l'inici de l'article li va anar prou bé, va comprar un pis, va veure com el barri millorava, els fills van anar a la universitat pública amb beques per estudiar i ara cobra una pensió i cultiva el seu hortet. C'est pas mal! Tanmateix hi va haver una crisi de relació entre la classe obrera i els partits que deien que la representaven.

L'any 1977, el PSUC, el vell partit de la lluita antifranquista, va aconseguir 558.289 vots i un 18% a Catalunya en les primeres eleccions generals. L'any 1999 ICV, després de tantes i tantes divisions, va quedar-se en 78.441 vots i un 2,5% a Catalunya en unes catalanes. On carai van anar aquell dia els 479.848 persones que faltaven? **La majoria s'havien passat al PSC, al PP, a CiU, a ERC... i, sobretot, a l'abstenció.** La majoria se'n van anar a casa decebuts, tristos, derrotats. La Transició els va derrotar, en silenci, poc a poc, entre el consumisme, la hipoteca i les ganes de passar pàgina. Avui, les coses estan a mig camí. A les últimes catalanes, ICV-EUiA ja va tornar a reunir 359.705 vots i quedar a l'entorn del 10%.

Si realment les esquerres -des d'alguns alcaldes encara compromesos del PSC fins a Barcelona en Comú, ERC i la CUP- volen aprofitar **la finestra d'oportunitat de les municipals de 2015**, només

tenen una opció: que votin els invisibles, els nadies, els ningú, els ningunejats. Veieu la fotografia de portada? Els José Manuel de totes les perifèries, baixant a les urnes des de la Internacional dels Blocs.